

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 29 juni resp. 8 juli 2015 over de subsidieregeling instandhouding Rijksmonumenten (Brim) en de aanbidding van een afschrift van de brief aan de gemeente 's-Hertogenbosch over enkele Brim-voorstellen (Kamerstuk 32 156, nr. 58 en Parlis nr. 2015Z13850).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben met een glimlach kennisgenomen van de Subsidieregeling instandhouding Rijksmonumenten. Deze leden hebben een aantal vragen naar aanleiding van de subsidieregeling. De Brim heeft tot doel om planmatig onderhoud te bevorderen en geeft eigenaren voor meerdere jaren continuïteit en zekerheid. De Minister stelde in antwoord op vragen tijdens het wetgevingsoverleg Cultuur gehouden op 3 november 2014, dat de Brim nog steeds vrij ingewikkeld is¹. Kan de Minister aangeven bij hoeveel van de Brim-aanvragen adviesbureaus een rol spelen en kan zij inschatten welk percentage van de toegekende subsidie als *fee* aan subsidiebureaus wordt besteed? De leden merken voorts op dat het de uitdaging is om het geld dat bestemd is voor de instandhouding van rijksmonumenten, zo effectief mogelijk in te zetten. De Minister stelt dat ze, conform de wens van deze leden, 20 miljoen euro beschikbaar wil stellen voor grote gebouwde monumenten. Tegelijkertijd stelt de Minister dat 10% van het gevraagde Brim-budget onbenut blijft. Klopt de inschatting dat het totaal onbenutte bedrag 40 miljoen euro bedraagt? Wat doet de Minister met het restant van het onbenutte bedrag uit de Brim, zo vragen deze leden. Vervolgens wijzen de leden op de eigen bijdrage van de Brim van minimaal 50%. Wordt er in de praktijk afgeweken van deze norm bij de toekenning van de subsidie, zo willen de leden weten. In hoeverre maakt de Minister onderscheid tussen gestapelde subsidie van lagere overheden en private eigenbijdragen? In hoeverre heeft de eigenbijdragedrempel invloed op het terugkeergedrag van Brim-aanvragers, zo vragen de leden. De afgelopen jaren heeft er onderuitputting plaatsgevonden op het budget van de groene monumenten. De Minister laat de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed (RCE) onderzoek doen naar de oorzaken van deze onderuitputting. Kan de Minister dit onderzoek versnellen en het voor het wetgevingsoverleg Cultuur naar de Kamer sturen, zodat dit betrokken kan worden bij de Begrotingsbehandeling 2016? De Minister stelt dat de provincies hun rol beter oppakken. Klopt de aanname dat er 20 miljoen euro via de decentralisatie-uitkering aan de provincies wordt uitgekeerd ten behoeve van de restauratie van monumenten? Hoe komt de verdeling per provincie tot stand, zo vragen de leden. Nu er extra geld beschikbaar komt voor grote monumentale objecten, lijkt het stuwmeer te verdwijnen. Kan de Minister een actuele lijst naar de Kamer sturen met daarin het aangevraagde bedrag en de locatie van monumenten die per 1-1-2015 nog op toewijzing wachten? In hoeverre heeft de herbestemming van monumentale gebouwen, zoals kerken, invloed op de toekenning en continuering van Brim-gelden, zo vragen de leden van deze fractie.

De leden van de PvdA-fractie constateren tevreden dat de Minister mogelijkheden heeft gevonden om de subsidie voor restauratie van grote monumenten zodanig aan te passen dat deze monumenten niet allemaal pas aan het einde van de huidige subsidieperiode aan bod komen. Daarmee wordt naar de mening van deze leden tegemoet gekomen aan de motie van de leden Monasch en Rutte² om ruimte te maken voor het onderhoud aan grote monumenten. Om een beter beeld te krijgen van de problematiek bij de ondersteuning van de restauratie van grote monumenten willen de leden graag weten welke grote monumenten de laatste jaren tevergeefs een aanvraag indienden en van welke grote monumenten nog een aanvraag verwacht wordt. Daarnaast vragen zij,

¹ Kamerstuk 34 000-VIII, nr. 62

² Kamerstuk 34 000-VIII, nr. 16

voor zover bekend, hoeveel geld deze monumenten uit de Brim aanvragen.

De Minister kan niet garanderen dat met de geconstateerde vrijval van in totaal 30 miljoen euro alle monumenten die in aanmerking willen en kunnen komen in 2018 ondersteuning hebben gekregen voor restauratie. Daarom willen de leden weten hoe de Minister zicht houdt op de toereikendheid van het totale Brim-budget. Daarnaast zijn deze leden van mening dat iedereen die deze subsidie aan wil vragen en er recht op heeft, eigenlijk ook op een uitkering moet kunnen rekenen. Graag horen zij van de Minister of zij deze mening deelt en hoe dat uitgevoerd wordt. Als de leden kijken naar grote restauraties zien zij vaak langjarige klussen, waar naar hun idee leerwerkplekken ingezet zouden kunnen worden. Daarom horen deze leden graag of ook deze grote restauraties van te korte duur zijn voor goede leerwerkplekken. Verder worden deze leden graag geïnformeerd over de concrete resultaten van de ronde tafel over restauratie. De leden van de aan het woord zijnde fractie zien met belangstelling uit naar de beantwoording van de gestelde vragen.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister met betrekking tot de Subsidieregeling instandhouding Rijksmonumenten. Deze leden complimenteerden de Minister met het besluit tot het vervroegd beschikbaar stellen van de in 2018 beschikbare middelen. Deze leden willen weten in hoeverre hiermee de problemen voor de 40 grootste monumenten volledig opgelost gaan worden. Heeft de Minister al een reactie ontvangen op de voorstellen van het college van burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch, zo vragen deze leden. Kan de Minister aangeven welke andere monumenten buiten de genoemde 40 grote buiten de boot lijken te vallen? Is de Minister in staat hiervan een overzicht te verschaffen, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister met de beschikbare cijfers van de Subsidieregeling instandhouding Rijksmonumenten en de positie van grote monumenten binnen de regeling. Deze leden hebben hierbij enkele vragen.

De leden lezen dat bij overvraag na de monumenten met de status van Werelderfgoed vervolgens de aanvragen van de Professionele organisaties voor Monumentenbehoud (POM's) aan de beurt komen voor subsidiëring. De leden vragen de Minister of het een voorwaarde van een POM-status is dat er sprake moet zijn van een rechtspersoon (N.V./B.V. of stichting). Deze leden vragen hoe dit vanaf januari 2017 is geregeld voor organisaties waarbij geen sprake is van een rechtspersoon, maar die voor de rest wel aan alle criteria die gelden voor de POM-status voldoen. De leden lezen met tevredenheid dat het revolverend fonds als alternatief voor afgewezen Brim-aanvragen ruim wordt gebruikt. Deze leden vragen of de Minister kan aangeven om wat voor monumenten het bij de 185 eigenaren gaat en waarom deze aanvragen zijn afgewezen. Betreft het hier bijvoorbeeld alleen aanvragen van grote monumenten? De leden lezen dat uit de praktijk blijkt dat de onderhoudscyclus gemiddeld langer is dan de zes jaar waarvan aanvankelijk uitgegaan werd. Deze leden vragen of dit voor de Minister aanleiding geeft om voor de volgende Brim-periode te bekijken of de looptijd aangepast moet worden. De leden lezen met tevredenheid dat er versneld middelen beschikbaar worden gesteld ten behoeve van onderhoud van grote monumenten. Deze leden lezen dat hiermee een veertigtal monumenten voor subsidie in aanmerking komen. Heeft de Minister inzicht in hoeveel aanvragen van grote monumenten tot nu toe zijn afgewezen?

De leden lezen dat de bestuurlijke afspraken met het IPO³ over de 20 miljoen euro aan restauratiegelden via het provinciefonds onverkort van kracht zijn. Deze leden vragen of in dit overleg ook aan de orde is gekomen of de provincie Groningen de komende periode voldoende middelen heeft voor restauraties van monumenten, specifiek nu in het aardbevingsgebied veel monumenten beschadigd raken. Daarnaast vragen de leden of – en zo ja hoe – de RCE betrokken wordt bij beslissingen over versterking en restauratie van monumenten in het aardbevingsgebied.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister over de beschikbare cijfers van de Subsidieregeling instandhouding Rijksmonumenten en de positie van grote monumenten binnen de regeling. Deze leden zijn blij dat uit de analyse blijkt dat de middelen voor het Brim naar verwachting voldoende zijn om het grootste deel van de rijksmonumenten te subsidiëren in de periode tot 2018. Deze leden maken zich echter, ondanks de toezegging van de Minister om 20 miljoen euro aan verplichtingen vervroegd (in 2016) te willen aangaan, nog zorgen over de instandhouding van grote monumenten. Hierover hebben zij enkele vragen.

Op welke wijze zal de toekenning verlopen van het bedrag van 20 miljoen euro dat vervroegd voor grote monumenten wordt vrijgemaakt? Zal hierbij ook de systematiek «aanvragen met de laagste kosten eerst» worden gehanteerd, of zullen monumenten met de grootste achterstanden in het onderhoud voorrang krijgen? Verwacht de Minister dat met het vervroegd vrijkomen van 20 miljoen euro het veertigtal grote monumenten al in 2016 kan worden gesubsidieerd, zo vragen deze leden. Zo niet, waarom kiest de Minister er dan niet voor ook het bedrag van 10 miljoen euro vervroegd te laten vrijkomen, zodat grote monumenten geen onnodige onderhoudsachterstand oplopen, en pas in 2018 aan de beurt komen, zo vragen de leden van deze fractie.

³ IPO: Interprovinciaal Overleg